

Signalen van Gebruik en/of Verslaving

Uitgangspunten

- We voeren op locatie een ontmoedigingsbeleid voor het gebruik van alcohol, nicotine en drugs, zie <https://gebruik-en-verslaving.cordaan.nl/ontmoedigen>
- Op alle locaties zorgen we ervoor dat alle cliënten en hun verwanten de huisregels kennen over het gebruik van middelen. Het bezit van en handelen in drugs is wettelijk verboden. Het gebruik van alcohol en softdrugs ontmoedigen wij en is altijd onderwerp van gesprek. Als het leidt tot overlastgevend gedrag of gedrag dat de eigen gezondheid beschadigt dan maken we hier individuele afspraken over met de cliënt. Deze leggen we vast in het dossier in ONS. Je kunt als locatie met elkaar (cliënten en begeleiders) ook de huisregels aanpassen (binnen de wettelijke kaders). Dit gebeurt al op veel locaties, als team eenduidigheid bieden is belangrijk. Ons beleid is dat als cliënten bij ons instromen, verslaving niet op de voorgrond mag staan. Toch zien we dat steeds meer cliënten in de loop van de tijd middelen gaan gebruiken en verslaafd raken. Dit willen we zoveel mogelijk voorkomen.

Deskundigheid medewerkers

We helpen medewerkers om hun deskundigheid op het gebied van middelengebruik te vergroten. We spreken daarom af dat medewerkers trainingen volgen gericht op het omgaan met middelengebruik:

- Verplicht voor iedereen: de cursus 'Gebruik en verslaving bij cliënten LVB-GGZ' van Jellinek (zie [Leerportaal](#)).
- [Sterker dan de Kick](#): maak afspraken in je team wie deze training gaat volgen, of indien er veel problematiek is op de locatie, volg als team deze training. Je kunt dat doen door een mail te sturen naar sterkerdandekick@cordaan.nl.
- Neem samen met je team de webapp Middelengebruik en Verslaving (<https://gebruik-en-verslaving.cordaan.nl>) door en onderzoek welke hulpmiddelen je kunt gebruiken.

Voorlichting en in gesprek met de cliënten

We vinden het belangrijk om met cliënten in gesprek te gaan over gebruik en verslaving. Dat kan een preventieve werking hebben, maar ook wanneer er sprake is van gebruik en/of verslaving is het belangrijk om gesprek te gaan en te blijven met cliënten. Je kunt dit op de volgende manieren doen:

- Motiverende gespreksvoering (leer je in cursus Gebruik en Verslaving)
- Voorlichtingsavonden, bijvoorbeeld samen met de Jellinek
- Denk in de GGZ na over het maken van een persoonlijk herstelplan door de cliënt, de [WRAP](#). Dit kan helpen bij vroeg signaleren en preventie. Je kunt hiervoor contact opnemen met iemand van Team Herstel.
- In gesprek met ervaringsdeskundigen VGZ of GGZ
- Gebruik maken van visuele instructies. De webapp (<https://gebruik-en-verslaving.cordaan.nl>) kan je hierbij helpen. VB: <https://www.youtube.com/watch?v=ppMXtTbNnCs>

Stappenplan bij Problematisch Gebruik en Verslaving

1. Er zijn [signalen](#) dat er sprake is van gebruik/verslaving.
2. Bespreek dit in het team en meld deze signalen bij manager en behandelaar (gedragsdeskundige, spv-er Fact).
3. Breng het gebruik in kaart; maak hierbij een eerste functie-analyse. Dit betekent: verzamel informatie en vraag uit, in welk stadium van gebruik zit cliënt?). Je kunt hiervoor gebruik maken van [deze](#) link.
4. Organiseer een MDO waarin de signalen en de analyse besproken worden. Wat gaan we doen? Bereid dit voor met de betrokken begeleider/manager/behandelaar/netwerk
5. Maak een plan van aanpak en leg dit vast in het zorgplan in ONS met SMART doelen en/of begeleidingsafspraken. Tips:
 - Loop vooraf in [deze](#) webapp <https://gebruik-en-verslaving.cordaan.nl/> de mogelijkheden door onder Signaleren, voorlichten, Ontmoedigen, Motiveren en Behandelen.
 - Denk bij 'Wat gaan we doen?' met name aan:
 - Inzet Sterker dan de kick
 - Inzet van ervaringsdeskundigen van Cordaan. Voor de GGZ: teamherstel@cordaan.nl, voor de VGZ: john@buro-ervaringskracht.nl
 - Een adviesgesprek Jellinek preventie@jellinek.nl
 - Overwegingsgroep van Team herstel.
 - Bespreek de mogelijkheid van een opname of andere vormen van behandeling bij de Jellinek: <https://www.jellinek.nl/behandelingen/>
<https://www.jellinek.nl/behandelingen/behandeling-lvb/>
6. Spreek samen met de cliënt af waar je met de cliënt naartoe werkt en wie wat doet en wat er gebeurt als het de cliënt niet lukt om zich aan de afspraken te houden. Als de cliënt niet gemotiveerd is en zelf geen doelen wil afspreken, leg dan begeleidingsafspraken vast in het zorgplan vanuit goede zorg.

Denk hierbij aan:

 - Bij het onder invloed zijn geen gebruik maken van de gezamenlijke ruimten of niet mee-eten op de groep
 - Bij zorgen over gezondheid het in natura verstrekken van voeding en consult huisarts
 - Bij zorgen gebruik (vermoeden ernstig nadeel) een huisbezoek waarbij begeleiding binnenkomt (WZD of Wvvgz)
 - Bij onveiligheid bellen van het crisisteam/de politie en aangifte doen
7. Rapporteer in ONS nauwgezet over de ingezette acties en de voortgang
8. Indien een cliënt tijdelijk wordt opgenomen, zorg voor voldoende nazorg.
9. Plan alvast een volgende MDO om de voortgang te bespreken
10. Houdt de cliënt zich niet aan de gemaakte afspraken en blijft er sprake van problematisch gebruik (wat voor cliënt zelf of anderen tot overlast zorgt):
 - Bespreek dit in het geplande MDO. Bij dit MDO is de manager en waar van toepassing een behandelaar aanwezig.
 - Maak een Verbeterplan voor een bepaalde tijd en bereid dit voor.
 - Onderdeel van het Verbeterplan kan zijn de inzet van interne en externe hulp. Bijvoorbeeld de inzet van interne behandeling of behandeling bij de Jellinek. Of de inzet van het ondersteuningsteam, het COT (alleen voor de VGZ) en het CCE. Verbeterplan is voor 3 maanden en kan worden herhaald/voortgezet/aangepast na evaluatie.

- Maak gebruik van twee hulpmiddelen, namelijk de Procedure passend interveniëren bij escalerend gedrag ([link wordt later toegevoegd](#)) en de [Routekaart complexe casuïstiek VGZ Wlz](#).
- Leg in het Verbeterplan duidelijk vast wat er gebeurt als er geen verbetering is, (bijvoorbeeld de inzet van het COT, een time-out of een crisisplek via de crisisregisseur van het zorgkantoor).
- Rapporteer, leg de voortgang van het Verbeterplan vast
- Evalueer het Verbeterplan middels een gepland MDO.

11. Bij maximale inzet en geen verbetering en/of weigering cliënt om mee te werken

- Weet waar je een aantal belangrijke protocollen kunt vinden. Denk aan:
 - Procedure passend interveniëren bij escalerend gedrag ([link wordt later toegevoegd](#)).
 - Protocol eenzijdige zorgbeëindiging Wmo. Die is te vinden in het 'Handboek Noodopvang en Kortdurende opvang, Begeleid thuis, Beschermd verblijf', te vinden via [deze](#) link.
- Kijk in de Procedure Passend interveniëren bij escalerend gedrag welke stappen je dan kunt zetten.
- Een uiterste consequentie kan zijn dat iemand niet kan blijven wonen. We streven er vanzelfsprekend naar dit te voorkomen en de cliënt te ondersteunen weer grip te krijgen op het middelengebruik. Soms kan een locatie waar gebruik is toegestaan beter passend zijn. Twee voorbeelden: <https://www.legerdesheils.nl/zorg/domus> en <https://www.legerdesheils.nl/zorg/domus-plus>

Help! Wat als ook andere mensen op de locatie gaan gebruiken?

- Beloon gezond gedrag in de groep; organiseer leuke dingen als cliënten samen nuchter blijven.
- Doe samen mee aan Dry januari en/of Stoptober; toon voorbeeldgedrag. Bekijk voorlichtingsmateriaal uit de webapp Middelengebruik en Verslaving met de groep, bespreek dit met elkaar.
- Speel het spel Trip met elkaar <https://www.trimbos.nl/aanbod/webwinkel/pfg55149-trip-een-spel-over-tabak-alcohol-drugs-en-gamen/> .
- Kijk een passende film over verslaving en ga in gesprek.
- Organiseer voorlichtingsavonden i.s.m. de Jellinek <https://www.jellinek.nl/preventie/lvb/> of mail preventie@jellinek.nl

Help! Op de locatie ontstaat een onveilige situatie als gevolg van gebruik, wat moeten we doen?

- denk aan dat andere cliënten kunnen gaan gebruiken
- denk aan dealers in of rondom het huis
- denk aan het bietsen bij elkaar of bij elkaar geld aftroggelen

Tips:

Nodig de wijkagent uit om het te hebben over risico's.
 Nodig straat/jongerenwerkers uit om te vertellen over de gevaren.
 Vertel cliënten dat je melding of aangifte doet bij illegale praktijken.
 Bij onveiligheid bel je de politie.